

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nummotheca Principum Austriae

ex gazis Aulae Caesareae potissimum instructa, & aliunde aucta, quae a prima aetate, qua in Austria cusa fuit moneta Sub Babenbergicae Stirpis Marchionibus, Ad Usque Habsburgicae Gentis Principes, Lineae Hispano-Austriacae, Huiusque Masculum Ultimum Carolum II. Regem Hispan.

Complectitur tabulas aeri incisas num. XLI

Herrgott, Marquart

Friburgi Brisgoviae, 1753

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-241482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-241482)

Tab. XVI. subtus quam ante vestibulum cavernæ monstrum cubat alatum, caudaque serpentina horridum. Additur suctum hemifichium: AMAT VICTORIA CVRAM.

Orcum hic atque paradifum, id est, pœnas & gaudia æterna, ante oculos poni, intuentibus patet. Quanta cura atque sollicitudine opus sit, ut alterum obtineatur, evitetur alterum, hocce emblemate non tam aliis quam sibi ipsi ad mentem revocare voluisse videtur Imperator; qui insuper ætatis iam valde deficientis repræsentatur: cum eiusmodi meditationes omni quidem ætati convenient; sed in extrema præfertim vel maxime serias atque continuas esse oporteat. Pulchre autem MATTHIAS apophthegma, in iuventute assumptum, huc quoque applicavit, secundum illud: VINCENTI *dabo edere de ligno vitæ, quod est in PARADISO Dei mei* (a).

Quod se Imperatorem Electum scribat, ex dictis ad FERDINANDUM I. intelligitur. *M. Imp. pl. constat ex 2. laminis.*

NUMMI ICONICI.
XXXVII.

Tab. XVII. MATTHIAS. II. D:ei G:ratia REX: HVN. garie Protome Regis inoperto capite, accisis capillis, sed promissa mystace, pectore tenus, cum torque aurei velleris, ad sinistram versa.

Nummulus hic ad annum 1608. referri potuisset; qui solum Regis Hungariae titulum, quo MATHIAS mactatur, præfert; sed quoniam id singulare

(a) Apocal. II. 7.

habet, quod in utraque parte, antica nempe & postica, idem typus signatus sit, eundem merito inter Iconicos primo loco reponimus. *M. Imp. ar.*

XXXVIII.

MAXI. milianus I. CARO. lus v. ET. FERD. inandus D. ei G. ratia ROM. anorum CÆS. ares REG. es HISP. aniarum. Effigies trium horumce Cæsarum, qui corona Imperiali conspicui, cataphracti, & tessera aurei velleris insigniti, pectore tenus sistuntur, ad sinistram respicientes.

MATTHIAS D. ei G. ratia ROM. anorum IMP. erator s. emper A. ugustus. G. ermania H. ungarie BO. hemie REX. Protome MATHIÆ ut num. XXV. inoperto tamen capite. In imo leo conspicitur, nec non luna bicornis cum stella, de quibus supra dictum fuit (b).

Laudatus autem ibidem Dominus a ROSENTHAL me interea de iisdem signis ampliora per litteras edocuit, ex quibus id unum hoc loco delibandum: Doctissimum Virum examinatis & ponderatis momentis, quæ copiose iuxta ac erudite in medium adfert, omnibus, adhuc in dubio hæerere, utrum eiusmodi signa, ut sunt *stella cum luna falcata, manus clausa, astrum efferens, ala, lilium & corona*, ad urbes monetarias, quarum olim in Bohemia quatuor erant, an vero ad ipsos monetarios pertineant? cui ultimo tamen magis accedere videtur. Quare & nos eiusmodi signa deinceps solis monetariis adscribemus: dum

(b) Pag. 97. num. XXI.

MATHIAS ROM. IMP. interim eruditum opus, quod Suavissimus Amicus de nummis Bohemicis molitur, avide expectamus; non dubii, quin hæc singula cum ceteris bonæ frugis, largiori manu affuturus sit.

Hunc nummum, in FERDINANDO I. iam laudatum (a), in museo *Buoliano* extare diximus. Sed & is ipse, qui ibidem productus est, non ex MELLEONIO, ut utrumque contendere volenti patebit, sed ex museo nostro desumptus fuit: ubi non ita pridem in auro reperiebatur. Denique ibidem citatur numerus XXXIX. cum XXXVIII. sit: quæ singula hoc loco animadvertere oportebat.

Quod ad nummum ipsum pertinet, illum cum laudato MELLEONIO inter *restitutos* adnumeramus: quanquam vocabulum isthoc alio nonnihil sensu accipiendum sit, ac de nummis *restitutis* veterum accipi solet, ut harum rerum peritis notum est.

Adversæ porro huic aliæ adversæ iunctæ fuerunt, quas laudatus auctor (b) adducit: nos vero de illis egimus in nummis FERDINANDI I. num. XL. & XLI. huncque, de quo nunc agimus, nummum, qui in auro æque ac in argento reperitur, non *Uncialibus* sed classi generaliori *Iconicorum* accensemus *M. Imp. ar. M. BUOL. au. 10. duc.*

UNCIALES
ET
MONETÆ.
XXXIX.
MATTHIAS II. D. EI G. RATIA
REX. HVN. GARIA ZC. (et cetera)

(a) Tab. IV. num. XLI.

DESIG. *natus* IN. REGEM. BO. *he. mie.* Protome Regis ut num. XXV. sed hic corona Hungarica obtectus est, demissis circum occiput catenis aureis, ceu lemniscis eiusdem. Vertici coronæ imminet imago Beatissimæ MARIE Virginis, lunæ bicorni imposita, regni Hungariæ Tutelarioris.

In epigraphe averfæ continuatur titulus in hunc modum: ARCHID. *ux avs. trie DVX. BVR. gundia MAR. chio MO. ravia CO. mes TYR. olis* 1609. Scutum quadripartitum, corona Hungarica opertum, & torque aurei velleris cinctum. Prior quadrans ex fasciis *Hungaricis*, & cruce Patriarchali, quæ sunt regni insignia, bipartitus est. Secundus refert leonem *Bohemicum* coronatum. Tertius tria capita pardalina *Dalmatiæ*. Quartus aquilam tessellatam continet, *Moraviæ* tesseram. Toti incumbit parmula *Burgundo-Austriaca*. Adduntur in area hinc inde siglæ K. B. officinæ Hungariæ signa, de quibus alibi.

De titulo *Designati Bohemie Regis* dictum est hic supra ad num. XVIII. MELL. p. 97.

Alius eodem anno prodiit, qui modo in museo nostro ex ære asservatur, atque in supplementa num. XVI. relatus est. Adversæ effigiem Cæsaris, ut in præfenti nummo exhibet: tituli tamen hunc in modum scripti: MATTHIAS II. D. EI G. RATIA REX HVNG: *arie* DESIG. *natus* IN REGEM BOHE: *mie.* Omittitur quoque imago Deiparæ Virg. In averfa autem: ARCHID. *ux avs: trie*

(b) Syll. numm. uncial. p. 73.

Tab. XVII. *tria* DVX BVRgundia MAR: chio
MO: ravia CO: mes TYR. olis 1609.
Scutum coronatum quadripar-
titum ut infra num. XLVI. quod
ibidem describemus.

XL.

Exiguum est inter hunc &
præcedentem nummum discrimen.
Ex alio tamen typo num-
mario efformatus, ac priori re-
centior, anno nimirum 1610.
prodiit. Illum primus edidit,
& erudito commentario illu-
stravit Cl. KOEHLERUS (a),
ubi tamen, quod Beatissimæ
Virginis imagunculam, signum
cælatoris aut monetarii esse pu-
tavit, deceptus est; ut ex aliis
nummis, in Hungaria cufis,
abunde patet.

XLI.

MATTHIAS II. D. ei gratia
HVNG. arie ET BOHE. mie REX.
Protome Regis armata cum pa-
ludamento & aurei velleris ta-
nia, nec non collari, præter
morem, plano. In capite co-
ronam Bohemicam gestat: quem-
admodum & leo, infra apposi-
tus, uncialem hunc in Bohemia
signatum fuisse ostendit.

Postica continuat titulos fere
ut num. XXXIX. & in fine si-
gnum monetarii adiicitur, ut
num. XXXVIII. in area vero hinc
& inde numerus anni 1611.
Scutum quadripartitum est, co-
rona Bohemica tectum. Pri-
mus quadrans continet superiori
parte insignia Hungaria, in in-
feriori tesseras Castilia & Legio-
nis. Secundus quadrans parte
superiori refert symbolum Bo-

TOM. II. P. II.

(a) M.B.L. P. VIII. p. 409.

hemie, parte inferiori exhiben-
tur tesserae Arragonia & Neapo-
leos; his duobus quadrantibus
imposita est parmula, a summo
bipartita, ex Austria & Bur-
gundia signis constans. Tertius
quadrans triquetrus est: prima
areola scutum Styria, secunda
Carinthia habet: in tertia areola
spectantur scuta Tyrolis & Du-
catus trans Anasum. Quartus
quadrans similiter triquetrus est:
area prior clypeum Carniola,
altera Wirtembergia, tertia Sile-
sia complectitur. In angulo de-
nique inferiori aquila Moravia
cernitur.

Primum hunc esse uncialem,
sub MATTHIA in Bohemia re-
gnante cufum, recte docet Cl.
KOEHLERUS loco mox citando.
M. D. a ROSENTHAL, &
KOEHL. P. XVII. p. 257.

XLII.

Idem adversæ typus, nisi
quod MATTHIAS hoc loco cum
crispo collari compareat, & au-
reum vellus non a tania, sed
torque dependeat.

Epigraphe adversæ pariter con-
venit cum proxime antecedenti,
omisso monetarii signo. At in
umbone scutum quadripartitum,
corona Bohemica tectum, &
torque aurei velleris cinctum:
notata in umbone hinc inde æra
Christiana 1612. Primus &
quartus quadrans repetita Hun-
garia insignia continet: secundus
& tertius Bohemia tesseram, pa-
riter repetitam. In medio in-
cumbit parmula, a summo per
medium secta, Austria ac Bur-
gundia insignia referens.

R

Dif.

MATTHIAS ROM.
IMP.

MATHIAS ROM. IMP.

Differt itaque hic nummus a priori; quod uno anno recentior sit, atque pauciora insignia referat; quanquam merito dubitari possit, an non sub finem anni 1611. percussus fuerit? cum eo tempore æra in nummis præverti consueverit, ut iam alibi notatum. Probat id etiam uncialis alius, in museo nostro asservatus, cuius utraque pars hæc est: MATTHIAS. II. D. *ei G. ratia* HUNGARI. *e* ET BOHEMI. *e* REX. Protome Regis ut num. XXXIX. omiſſis coronæ lemniscis: at imaguncula Beatissimæ Virginis & hic quoque apparet.

Aversa titulos sic profertur: ARCHID. *ux* AVS. *tria* DVX BVR *gundia* MAR. *chio* MORAVIE CO. *mes* TYR. *olis* 1613. Scutum quadripartitum, ut dicto num. XXXIX.

Manifestum est, hunc nummum anno 1612. & quidem ante electionem MATHIÆ in Regem Romanorum percussum; utpote cum alioquin *Imperatorius* titulus haudquaquam omiſſus fuisset. Hinc etiam discimus, quanto temporis spatio nummorum usualium epochas nunquam anteverti contigerit; tantum ut diu *novi* viderentur. Eius delineationem habes in supplementis nostris num. XVII.

Ceterum licet uncialis tam num. præcedenti, quam etiam hic loci depictus, haud dubie in *Bohemia* signatus sit (quippe de quo leonis imaguncula illa, utrinque in margine inferiori incisa, nec non corona *Bohemica* dubitare non sinunt) tessera tamen *Hun-*

garica ubique priorem seu honoratiorem locum occupat, secundus ac in nummis uncialibus FERDINANDI I. & RUDOLPHI II. quod supra vidimus (a), observare licet; quæ mutatio studio, atque in Hungarorum gratiam potius, quam casu facta videtur; præsertim cum id ipsum in sequentibus quoque FERDINANDI II. & FERDINANDI III. id genus nummis, ut postea videbimus, constanter conservatum fuerit. MELL. p. 100.

XLIII.

MATTHIAS. D: *ei G: ratia* R: *omanorum* I: *mperator* S: *emper* AVG: *ustus* G: *ermania* HVN: *garia* BO: *hemia* REX. Protome MATHIÆ armata ac torque aurei velleris conspicua: capite laureato, ad laevam converso. Infra in margine cantherius orbi inclusus, signum, ut videtur, monetarii.

Aversa titulos sic continuat: ARCHID: *ux* AVS: *tria* DVX: BVR: *gundia* CO: *mes* TIR: *olis* zc. (et cetera) 1616. Aquila *Imperialis* biceps & expansa, inter bina capita sua, quibus corona clausa imminet, globum continens. Eadem dextro ungue gladium, sinistro vero sceptrum tenet, scutumque pectore gerit, torque aurei velleris marginatum: impressis tessera, quas num. XLI. vidimus: excepto, quod parmula, *Austria* & *Burgundia* insignia referens, reliquis ibidem superimposita, hoc loco pileo Archiducali tecta, in margine inferiori compareat; id quod signum est, uncialem hunc

(a) Tab. IV. num. XLV - L. & tab. XIV. num.

XXXI. nec non Suppl. num. V. & VI.

Tab. XVII. hunc in Austria fabrefactum fuisse.

- a Notat hic MELLENIUS (a), titulum *semper Augustus* hoc loco prima sibi vice occurrere, cum tamen in pluribus præcedentibus eius nummis, ut de nostris nihil dicamus, legere sit. Eundem ab imperatoribus Orientis, aliorum opinionem secutus, arcessit. Sed longe antiquiorem ostendit Celeberrimus STRUVIUS (b), atque a SEPTIMIO SEVERO iam adhibitum, inter cetera advertit.

Idem MELLENIUS avem, cuspidi in arcola triquetra insertam, pro una ex quinque alaudis habet, quæ sit ex insignibus *veteris Austria* deprompta. Verum cum nullibi hæcenus unam tantum ex dictis quinque alaudis, in scutum *Austriacum* assumptam fuisse viderim: eam potius, ceteris quippe ibidem depictis *aquilis* magnitudine parem, cum Cl. KOEHLERO supra ad num. XLI. pro tessera *Moravia* habendam, teneo. *Id. ibid. pag. 103.*

XLIV.

Adversa fere ut num. præcedenti: nisi quod in medio perigraphes hinc interposita sit imaguncula B. MARIE Virginis, illinc parmula coronata, insignibus *Hungarie* conspicua; unde colligere est, eum in *Hungaria* signatum fuisse: quod ipsum ex siglis in averfa parte magis firmatur.

Postica assimilatur num. XLII. sed cum ille cufus sit MATHIA necdum Imperatore: discrimen intercedit; quod hic in

TOM. II. P. II.

(a) Syll. numm. p. 104.

(b) Corp. Iuris Publ. cap. VIII. §. XVI. p.

antica cum laurea, & in averfa cum bicipiti aquila *Imperii* coronata comparet.

Æra Christi 1617. post titulos in peripheria: & in umbone pone sceptrum & gladium additæ sunt notæ illæ litteræ K. B. Hungaricam officinam adsignificantes, *Id. p. 107.*

XLV.

Antica duobus nummis præcedentibus assimilatur, omiffa corona laurea. In imo peripheriæ figura leonis, regni *Bohemia* symbolum, indicat, nummum hunc uncialem in *Bohemia* cufum fuisse.

ARCHID. ux AVSTRI. a DVX BVR. undia MAR. chio MOR. avia 1619. Continuatio hæc est titulorum, in peripheria averfæ legendorum, in cuius imo, parte media, conspicienda recurrunt signa officinæ monetariæ: *lunula* nempe cum imminente *stella*, de quibus supra meminimus. Umbonem aquila biceps *Imperialis* coronata implet, pectore gerens parmulam, a summo bipartitam, coronatam & torque aurei velleris cinctam, *Austria & Burgundia* tesseras referentem. *Id. pag. 109.*

Eodem anno, qui Imperatori emortualis fuit, alius prodit, nunc in nummotheca nostra servatus, num. XLIII. per omnia similis: exceptis nonnullis litteris epigraphes. Scribitur enim in averfa GER. HVNG. BOHE. contractis hisce ultimis duabus litteris, & in averfa TYR. Reliqua ex afse respondent. Insignia tamen

R 2

con-

273. seqq.

MATHIAS ROM. IMP. contractiori scuto concluduntur. Discrimen itaque tanti non est, ut eum designari faciamus.
XLVI.

Adversa cum num. XXXIX. fere respondet.

Aversa similiter convenit. Scutum tamen quadripartitum: primo quadrante tæniâs *Hungaricas*, secundo leonem *Bohemicum* præfert. Tertius triquetrus: prima areola *Castelle*, secunda *Legionis*, tertia *Granata* tesseras exhibet. Quartus itidem triquetrus: primo loco pantheram *Styriae*, secundo symbolum *Carinthiae*, tertio aquilam *Tyrolis*, ac in angulo denique inferiori aquilam *Moraviae* repræsentat. His omnibus superimponitur parmula minor, *Austriae* & *Burgundiae* tesseras exarata.

De *Designati Regis Bohemiae* titulo ad dictum num. XXXIX. actum est. *M. S. B. aur. 7. ducat.*

XLVII.

Anterior pars fere ut num. XLIII. In imo tamen parmula, *palmam* arborem referens, figuram aut monetarii aut officinae videtur.

Posterior pars omnino respondet dicto num. XLIII. excepta nota chronologica, quæ annum 1618. omisso tamen priori numero unitatis, indicat. *Ib. au. 5. M. D. de France. 4. duc.*

XLVIII.

MATTHIAS. II. D. ei G. ratia HVN. garia ET BO. hemia REX. Integra Regis figura, cataphra-

(a) Suppl. II. p. 686.

cta, dextra sceptrum, sinistra globum, cruce instructum, tenens: capite coronato, sinistrorsum verso, adposita hinc & inde æra Christi 1611. Tab. XVII.

s. *anctus* WENCESLAUS PAT. *ronus* BOHEM. *ie.* Integer pariter corporis habitus, in pedes erectus & cataphractus, cum pallio: dextra hastam vexilli, cui aquila simplex impressa est, tenens: sinistram ad scutum applicat, in qua aquilæ figura recurrit, capite obverso & pileo Ducali tecto.

Antiquissima est S. WENCESLAI in nummis Bohemorum imago. Eam enim ipse eius frater & interfector BOLESLAUS I. circa annum 940. signari fecit, ut ex recens *Grossorum Scriniiis* discimus (a). a

Moneta hæc est aurea, in *Silesia* percussa. DEWERDECK. pag. 112. tab. I. num. 14. in *au. 1. duc.*

XLIX.

MATT. *hias* D. ei Gratia Romanorum Imperator semper Augustus GERMANIE HV. ngaria BO. hemia REX. Cæsar integra corporis specie in pedes erectus, cataphractus, paludatus, cum crispo collari, dextra sceptrum, sinistra globum, cruce instructum tenens, capite obverso coronato. Ad latera in umbone hinc atque illinc siglæ officinae monetariae in Hungaria *N agi B ania.*

In averfa continuatur titulus in hunc modum: AR. *chidux* AV. *stria* DV. x BVRgundia MARCHIO MORAVIA COMES TY. *rolis*

Tab. XVII. *rolis* 1618. Icon B. MARIE Virginis, Hungariæ Patronæ, cum scuto, a summo bipartito, tæniis & cruce Patriarchali conspicuo. *M. Imp. au. semi - duc.*

In recens apertis *Grossorum Scriiniis* tres adhuc minoris ponderis monetæ adducuntur. Prior caput Imperatoris laureatum, ad pectus cum lorica & crispo collari repræsentat, adiecto in imo signo monetarii, quod præcedenti num. XLII. convenit. Aversa aquilam *Imperialem* bicipitem, imminente eidem corona Cæsarea, exhibet: in cuius pectore parmula cum *Austria & Burgundia* tesseris, & in imo nota valoris 3. Epigraphe utriusque partis, præmissa crucicula, hæc est: MATTHIAS D. G. R. I. S. A. G. H. B. REX. & in aversa ARCHI. AVS. D. BV. CO. TYR. 1617. (a). Eius designatio videnda in supplementum. XVIII.

Alii duo ad Hungaricos spectant, quos Cl. D SCHWANDNERO repetendos relinquimus. Ceteras quoque monetæ ex argento in regnis Hungariæ & Bohemiæ cufas, hic non prosequimur.

NUMMI
AD
HISTORIAM MATHIÆ
FACIENTES.

L.

Antica imaginem Servatoris, stola induti, obversa fronte & inoperto capite exhibet: dextra, in benedictis modum

(a) Locul. II. tab. III. n. 24.

elata, sin. globum, cruce instructum, tenentis. Additur epigraphe: AB HOC SOLO SEM-
PITERNA SALVS. ^{MATHIAS ROM IMP.}

Aversam in scripto novem linearum implet, occasionem nummi satis exponens: TEM-
PLVM. SALVATORIS G. *ratia* D. *ei*
ET CÆSARIS RVDOLPHI II. SVB
BOHE. *mie* REGE MATTHIA II
FVNDARVNT GERMANI EVVAN-
GELICI PRAGÆ IN VRBE VETE-
RI DIE CAROLI A. *nno* S. *alutis*
H. *umane* 1611.

De hac templi exstructione vide plura apud KHEVENHILLERUM ad hunc annum col. 363. *M. Imp. a.*

LI.

Adversa tres figuras muliebres exhibet, quarum duæ tunicatæ & laureatæ, altera gladium, lauri ramum altera continet: tertia, eaque media, armata & galeata, dextra hastæ ferratæ innititur, sinistra extenta. In area a sinistris alveare, basi impositum.

Hæ figuræ ex inventoris, qui haud alius a cælatore videtur, mente, simulacra sunt *Iustitiæ*, *Sapientiæ*, & *Concordiæ*; in margine enim adscribitur epigraphe: IVSTITIA. SOPHIA. ET CONCORDIA VINCVLA REGNI. & inferius: CVM PRIVILEGIO *christianus* M. *ahler*.

Postica septem Electorum insignia exhibet, quorum singula nomina in interiori margine, singulis tribus litteris initialibus adscribuntur, excepto Electoris *Bohemici*, cuius insigne medium locum occupat, reliquis in orbem circum collo-

R 3

catis.

MATHIAS ROMANORUM IMP. catis. In duplici margine exteriori hæc epigraphe legitur :
 MEM. ORIE REV. ERENDISSIMORUM
 ET SERENISS. IMORUM S. ACRI R. O-
 MANI I. IMPERII VII-VIRVM ELE-
 CT. ORUM NVREMBERGÆ FELICIT-
 TER CONGRESSORVM A.º MDCXI.
 M. ENSE IIX-BRI (OCTOBRI).

Hic nummus æque ad RUDOLPHUM II. ac MATHIAM pertinet, aut certe ad utrumque. In eo enim, de quo is memorat, conventu, non solum de Republica, a RUDOLPHO negligentius administrata, meliori ratione constituenda: de indicendis pro electione Romanorum Regis in annum secuturum comitiis, aliisque non nullis ad res RUDOLPHI pertinentibus: sed & causa MATHIAM inter atque RUDOLPHUM serio acta fuit: qua occasione Melchior KLOESLIUS, Episcopus Wiennensis, ac MATHIÆ legatus, Principis sui agendi rationem, atque adeo utriusque regni invasionem, summa eloquendi vi defendisse, atque præteritorum actorum necessitatem ostendisse fertur (a).

Ceterum idem nummus iam extra dubium ponit, reliquos sibi similes, de quibus superius actum est (b), occasione eiusmodi conventuum & comitiorum prodiisse.

LII.

D. OMINO MATTHIÆ. ROMANORUM IMP. ERATORI ET. ANNÆ CONIVG:IBUS AVGVSTISSIMIS. Effigies Cæsaris & Imperatricis iugatae & coronatae, pectore tenus cum crispis collaribus.

NORIBERGA OVANS FELICEM GRATVLATVR INGRESSVM. Tria scuta

(a) KHEVENHILLER, ad h. a. col. 380. seq.

scuta urbis Norimbergenfis nexa: adposita infra æra Christi. 1612. Tab. XVII

Nummus hic aureus MATHIÆ Cæsari, eiusque coniugi ANNÆ Francofurto a coronatione reducibus, & Norimbergam solemnè pompa ingredientibus oblatus fuit. Celebritatem huius ingressus carmine quodam descripsit Ioan. LASCARINUS, quod unacum nummo typis denuo publicavit Cl. KOEHLERUS P. V. p. 50. Florenus aur.

LIII.

Anterior pars aquilam bicipitem coronatam exhibet, cuius pectori scutum impressum bipartitum, Burgundiae primum, deinde Austriae tesseri exaratum: errore videlicet; cum altera in alterius locum substituenda fuisset. Additur hinc nota chronologica 1613. Aquilam circumdant sex orbes, qui totidem Imperatores, ex Augustissima Gente Habsburgica assumptos, ostendunt, fere ut supra tab. XIII. num. XXVIII. nisi quod in præsentia MAXIMILIANUS I. in hanc anteriorem partem retractus fuerit.

In posteriori sequuntur reliquorum Cæsarum, ex eadem Aug. Domo electorum, imagines, quorum ultimus MATHIAS, cuius symbolum: AMAT VICTORIA CVRAM in octogono coronato, in media areæ collocato, inscriptum. Epigraphe utriusque partis coniuncta, eadem fere est, quæ in citato nummo, atque sic habet: ROMANORUM IMP. ERATORES EX SERENISS: IMA AVSTRIA-
 @A

(b) Pag. 99. num. xxv. seq.

Tab. XVII. CA DOMO IN INVICTISS: *imi* (sequitur averfa) REGIS MATTHIÆ. EIVSDEMQUE. DOMVS HONOREM NORIB. *erga F. ecit c. hristianus M. abler c. um PRIV. ilegio CÆS. areo.*

Cum anno 1613. comitia *Ratisbonæ* celebraret MATHIAS: videtur hic illi nummus eadem occasione oblati, quemadmodum cum laudato *Rudolphino* factum fuisse, allegato loco animadvertimus. *M. Imp. ar. & S. B. ar. fus.*

LIV.

MATTHI: *as ROM: anorum IMP: erator.* Aquila biceps Imperialis coronata, clypeum pectore gerens fere ut num. XLV. parmula Austriaca toti superimposita.

In postica clypeus a summo bipartitus, leonem *Bohemicum* & aquilam *Silesiacam* repræsentat. Adiicitur in peripheria inscriptio Germanica, occasionem nummi explicans, quæ latine sic sonat: *Premium solemnis iaculationis Leoberga habita die 23. Augusti 1615. DEWERDECK. tab. 31. n. 11. p. 641.*

MONITUM.

MAXIMILIANUS II. novem omnino filiorum & sex filiarum pater erat: ex illis tres, ex his totidem in tenera ætate obierunt. Quinque filiorum, patri superstitem, nummos iam recensuimus; egimus quippe singillatim de RUDOLPHI II. Imp. nummis, quibus addidimus nonnullos ERNESTI, fratris eiusdem, typos:

data quoque opera MATHIÆ <sup>MATHI-
AS ROM.
IMP.</sup> nummos exposuimus, hisce WENCESLAI fratris iconicum nummum in MAXIMILIANO III. primo loco adiciemus: ALBERTI pariter nummos expendimus parte I. huius operis in PHILIPPO II. Hispaniarum Rege, cuius filiam ISABELLAM CLARAM EUGENIAM uxorem duxerat; reliquum itaque est, ut & MAXIMILIANI III. sed in numero fratrum, ordine *quarti*, numismata & nummos uniciales in medium proferamus. Quod antequam aggrediamur, de tribus eiusdem fororibus, Augusto parenti pariter superstitis, paucis dicendum erit.

ANNA, filiarum MAXIMILIANI II. Cæsaris natu maior, PHILIPPO II. Regi Hispaniarum in matrimonium data, nummos habet in PHILIPPO marito suo, Parte I. iam expositos.

Altera ELISABETHA lucem adspexit die 5. Iunii 1554. CAROLO IX. Regi Galliarum elocata, mortuo marito Vindobonam se recepit, ibique collegium Sacrarum Virginum ad Divam CLARAM instituit, & anno 1592. pie in Domino obiit. Eius nummum unicum in MAXIMILIANO II. mox sequenti, ultimo loco damus.

Tertia denique MARGARETA die 25. Ian. 1567. nata, terrena cœlesti regno postponens, monasterium ingressa, beato fine quievit 1633. nullo quantum scimus, nummo, dum viveret, honorata. Ergo ad MAXIMILIANUM. III. pedem moveamus.

MAXI.

MAXIMI-
LIANUS
III. AR-
CHIDUX.

MAXIMIL. III. ARCHID.

SUPREMUS ORDINIS TEUTONICI MAGISTER.

BREVIARIUM VITÆ EX NUMMIS.

MAXIMILIANUS inter Archiduces hoc nomine III. Tab. XVIII
MAXIMILIANI II. Imp. Aug. filius, Neapoli Au-
striae die XII. Octobris (5.) S. MAXIMILIANO sa-
cra, anno 1558. natus, Pragæ in aula Cæsarea
unacum fratre MATHIA educatus fuit. (1.)

Princeps erat egregiis virtutibus, fortuna non æque obse-
quente. Nam anno 1587. Rex Poloniæ electus, dum ius suum
contra æmulum prosequi studet, pro corona captivitatem inve-
nit. At post anni curriculum in libertatem vindicatus belli ale-
am fratris auspiciis in Pannonia contra Turcas maiori cum suc-
cessu tentavit (6. 7.), animum ab his artibus haud alienum iam
in iuventute non obscure ostendens (2. 3.).

Interea HENRICO de *Bobenhausen* anno 1595. ad plures ab-
eunte, Magister Ordinis Teutonici creatus, eam dignitatem num-
mis ad posterorum memoriam sedulo consecravit: *Magnus Prus-
siae Administrator* (8. 11.) atque *Ordinis Teutonici per Germaniam
Italiamque Magister salutatus.* (13.)

Anno 1595. regimine Tyrolis atque provinciarum, in Rhe-
ni tractu sitarum (10. 13.), cum suo, tum ceterorum Archiducum
nomine suscepto, itinera terra marique in Hispaniam, mox anno
1603. Romam versus instituit (4.), ubique pro dignitate exceptus.

Secundum hæc reliquum vitæ quiete quidem, at non in otio
transegit, atque in primis pro Domus suæ gloria sollicitè laboravit,
diemque Wiennæ Austriae 1618. die secundo Novembris obivit.

Eius nummi usuales, magna copia percussi (8.), a con-
cinnitate atque elegantia plurimum commendari merentur. Suntque
nonnulli ponderis haud vulgaris tam in Tyroli (9.), quam Alsatia
(11. & suppl. num. XXIV.) signati. Singularis est uncialis num. 13.
depictus, quemadmodum & aureus egregiæ magnitudinis (suppl.
num. XXII.) omnino suspiciendus est. *Vid. plura apud KHEVEN-
HILLER. Annal. Ferd. Isthuanff. alios.*

NUMMI MNEMONICI

ET

ICONICI.

I.

MATTHIAS MAXIMILIANVS.
ARCHI. duces AVST. riae. Proto-

mæ horumce Principum iugata, Tab. XVIII
in togis, cum crispis focalibus,
capitibus, accisis crinibus, nu-
datis & sinistrorsum conver-
sis. In segmento brachii siglæ
artificis A A.

ALBER-